

Марина Курінна
(Київ)

ЛІТНЯ ЧАРІВНІСТЬ ЗИМОВОЇ КАЗКИ
[рецензія на балетну прем'єру «Снігова королева», Національний академічний театр опери та балету України ім. Т. Г. Шевченка, 147-й театральний сезон]

У спекотні липневі дні зі сцени Національної опери України повіяло жаданою прохолодою: балетна трупа головного музичного театру країни презентувала прем'єру вистави «Снігова королева». Причетними до створення фантастичної історії за мотивами однойменної казки Ганса Крістіана Андерсена про розбите чарівне дзеркало, крижану красу і пошуки втраченого щастя стали балетмейстер Аніко Рехвіашвілі, диригент Олексій Баклан, сценографи Ігор Самарець, Станіслав Петровський, художник по костюмах Наталя Кучєра та ін.

Ідея постановки виникла близько року тому в рамках нового хореографічного проєкту, розрахованого на вітчизняного та зарубіжного глядача. Протягом останнього десятиліття сюжет «Снігової королеви» неодноразово втілювався на світовій балетній сцені. До історії, розказаної Г. Х. Андерсеном, зверталися Олександр Полубенцев (2007, Татарський академічний державний театр опери та балету ім. М. Джаліля, музика Е. Гріга, С. Прокоф'єва, А. Хачатуряна, М. Мусоргського), Валерій Нестеров (2008, Саратовський академічний театр опери та балету, музика української композиторки Ж. Колодуб), Кеннет Грив (2012, Фінська національна опера, музика Т. Кантелінена), В'ячеслав Гончаров (2012, Казахський державний академічний театр опери та балету імені Абая, музика Р. Салаватова), Алла Рубіна (2015, Харківський національний академічний театр опери та балету ім. М. В. Лисенка, музика молодого українського композитора О. Шимка), Майкл Кордер (2016, Національний театр у Празі, музика С. Прокоф'єва) та ін.

Нинішня постановка Національної опери України, певна річ, відрізняється від попередніх балетних інтерпретацій «Снігової королеви». Насамперед спектакль представлений в основному репертуарі театру і розрахований на дорослого глядача через фундаментальність музичного матеріалу, ідейну глибину та емоційний тон вистави: душевне тепло – як антитеза холодної краси. За основу музичної концепції балету покладено масштабні програмні твори російських і західноєвропейських класиків кінця XIX ст.: П. Чайковського, А. Лядова, А. Рубінштейна, Е. Гріга, Ж. Масне. Симфонічні композиції мають різну темпоритміку, мелодійне наповнення, темброво-образну природу, проте вони вдало скомпоновані та цілком відповідають танцювальній драматургії.

Режисура «Снігової королеви» добре продумана, логічна побудова мізансцен дозволяє чітко сприймати сюжетні лінії вистави. Художні образи розкриті у всій повноті. Віддамо належне не лише балетмейстерові, а й виконавцям, які прекрасною акторською грою беззаперечно виправдовували своє перебування на сцені. У день прем'єри партії Кая і Герди виконали заслужена артистка України Тетяна Льозова та соліст театру Микита Сухоруков. Завдяки гарним зовнішнім даним і високим професійним якостям танцівники повністю відповідали романтичній атмосфері спектаклю. Образ величної Снігової королеви втілила провідна балерина Анастасія Шевченко. Вона володіє технічною свободою, її пластичний малюнок шляхетний, у ньому відсутня манірність і відчувається необхідний для цієї ролі «холодок», що дозволяє повною мірою розкрити монаршу стриманість і неприступність головної героїні. У темпераментній Розбійниці (Катерина Діденко) дивним чином поєдналися дитяче бешкетництво і здатність до співчуття. Партія рясніє складними підтримками,

виконаними сміливо й на належному професійному рівні. Образи Ворони й Ворона, створені народною артисткою України Оленою Філіп'євою та заслуженим артистом України Олександром Шаповалом, по-справжньому оригінальні. Завдяки чудовому акторському перевтіленню перед глядачем постали розкішні гротескові персонажі, сповнені аристократичної витонченості й елегантності. Танцю Принцеси та Принца (Ганна Муромцева, Тимофій Биковець) притаманне стримане кокетство, грайливість і водночас шляхетність. Приємне враження залишив кордебалет (танець тролів біля чарівного дзеркала, марш іграшкових солдатиків, танець розбійників, вихор сніжинок): вдало підібрані за зростом і фактурою, виконавці продемонстрували прекрасну парадну лінійність ансамблів і масових сцен.

Аналізуючи хореографічну «мову» вистави, варто підкреслити, що Аніко Рехвіашвілі залишається вірною своєму стилю: спираючись на класичний танець, вона прагне до пошуку нових форм пластичної виразності. У партіях Кая, Герди, Снігової королеви створений танцювальний текст поєднує високий академізм та природні варіації на тему свободи людського тіла. У пластичних рухах тролів, розбійників постановниця вміло використала характерну хореографію, сцену придворного балу підкреслила манірною стилістикою танцю.

Художнє оформлення вистави відповідає загальній концепції балету. «Холодні» (білі, сріблясті, блакитні) тони декорацій у картинах засніжених вулиць міста або крижаних палаців Снігової королеви протиставлені «теплим» (жовтим, золотистим, коричневим) фарбам у сценах балу, зустрічі Герди з розбійниками, майстрування чаклунського дзеркала. Відеопроєкційний ряд і вдало підібране сценічне освітлення підсилюють візуальний образ балету, надають йому додаткового блиску й виразності.

На окрему увагу заслуговують сценічні костюми. Шати Снігової королеви та її свити багато прикрашені кристалами, їхня безпристрасна кольорова гама контрастує з яскравим убранням жителів чарівного саду й помпезним одягом мешканців Казкового королівства, витриманими у стилі рококо. Завершеність кожному образу додає ретельно продуманий грим.

Уважаємо, що постановники «Снігової королеви» створили нову оригінальну версію балету за мотивами казки Г. Х. Андерсена. Їм вдалося не лише передати справжню фантазійну атмосферу твору данського письменника, а й донести до глядача його головну думку: безкорислива, гаряча любов здатна звільнити з лещат холоду і черствості. Сподіваємося, що нова вистава, яка була високо оцінена глядачем у день прем'єри, на довгі роки посяде гідне місце в репертуарі Національної опери України.